

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Conzernul Szana din Timișoara, împreună cu firma Schoeller din Viena, înființează în Timișoara o fabrică de zahăr în afară de cartelul zahărului

Mașinile necesare noiei fabrice, acuma se livrează — Importanța noiei fabrice pentru producătorii și comercianții de sfeclă de zahăr

În România anul acesta s'au pus bazele unei fabrice de zahăr. Noua fabrică se înființează din inițiativa conzernului Szana din Timișoara și firmei Schoeller din Viena. Mașinile necesare fabricii s'au și început să se livreze, încât fabrica în scurt timp își va putea începe activitatea.

În România, producția zahărului a ajuns să întrecă cererile, dar cu toate acestea, noua fabrică își va putea plasa mai ușor produsele, căutând să rămână în afară de cartelul zahărului.

Pentru producenții de sfeclă de zahăr, sporirea numărului fabricilor de zahăr numai rentabilă poate să fie, fiindcă își vor putea realiza prețuri mai bune și-și vor putea plasa mai ușor produsele.

În urma noiei fondări, evident, prețurile de asemenea vor scădea

Negyvenmillió lejre emelte alaptökéjét a nagyszabeni „Herma” cipőgyár

A Hermánál érdekltséget vállal a bécsi, gráci és pettan-i „Humanic” cég

A nagyszabeni „Herma” cipőgyár nagyarányu tranzakciót realizált, amelynek kapcsán alaptökéjét 40 millió lejre emelte.

A nagyszabeni „Herma” az utóbbi években hatalmas fejlődésen ment keresztül és üzleti hálózatát pedig hatalmas méretekbek kiterjesztette. A cipőgyárnak jelenleg 18 fiókja van az ország területen, amelyek mellett újabb fiókok lé e itésével fogja üzletkörtét kibővíteni. A fiókok felállítására óriási előnyöket biztosított a gyár részére, amely megrázkódtatások nélkül átélte azt a válsághullámot, amely számos romániai gyárat csődbejuttott.

Közvetlenül az alaptökeemelést végrehajtása előtt érdekltséget vállalt a Hermánál a bécsi, gráci és pittani „Humanic” Bőr- és Cipőgyár Rt., amelynek igazgatója dr. Felix A. Mayer magára vállalta a feladatot, hogy a Hermánál a modern alapokon racionalizálja. A szépen fejlődő gyár tehát a racionalizálás szempontjai mellett fogja üzleti hálózatát kiterjeszteni

A berlini „Victoria” biztosító fióktintézet felállítását tervezi Romániában

Kolozsváron tárgyalnak az intézet megbizottai

A múlt hét folyamán a berlini „Victoria” Biztosító Társaság küldöttjei Kolozsvárra érkeztek és bizonyos gazdasági körökkel kerestek összeköttetést azzal a céllal, hogy a hatalmas német biztosítótársaság Romániában fióktintézetet létesítsen.

Az eddigi tárgyalásokon a felállítandó fióktintézet székhelyéül Kolozsvárt jelölték meg és az intézet alaptökéjének 51 százalékát román tőke képezne, míg 49 százalékát a németek aportálnák.

Az intézet alaptökéjét 40—50 millió lejre kontemplálják és annak vezetésére az ország egy tekintélyes biztosítási szakemberét hívnák meg, míg igazgatóságában több előkelő pénzember foglalna helyet.

A tárgyalások folytatására, — amelyek különben meglehetősen előrehaladott stádiumban vannak, — a jövő hét folyamán két megbizott fog a társaság részéről Kolozsvárra jönni.

Gazdaság körökben érhető érdeklődéssel kísérik a berlini Victoria Biztosító Romániába való bevonulását, miután a hatalmas német intézet az egész Romániát felölelő nagy biztosítási hálózat kiépítését szándékozik realizálni.

A társaság, mint az eddigi tárgyalásokból megállapítható, „Berlini Victoria Biztosító Társaság Rt.” néven fog megalakulni.

Az osztrák Schoeller-cég bevonásával a Szana-koncern kartellen kívüli cukorgyárat alapít Temesváron

Már meg is kezdték a gyárhoz szükséges gépek leszállítását

Románia cukorpiacán a jövő évben egy új gyár terméke fog megjelenni. Temesváron a Szana-csoport az osztrák cseh Schoeller bankházza egy cukorgyárat épít, amely a jövő évben állítólag meg is kezd az üzemet. Mint értesülünk, a gépek szállítását már meg is kezdték. Bár Romániának tultermelése van a cukorból, a temesvári gyáralapítók arra számítanak, hogy a kartellárak alatt is haszonnal fogják tudni elhelyezni termelésüket.

A cukorrépatermelők szempontjából bármily kedvező alkalom nyílna a többtermelésre, a termelők mégis aggodalommal figyelik a temesvári gyáralapítási próbálkozást, tekintve, hogy a gyár aktivitásával bekövetkező tulprodukciónak csak a cukorárak lemorzsolódását vonja maga után.

Biztos forrásból nyert értesüléseink szerint a létesülőfélben lev bányási cukorgyár már a tavaszi cukorkampányban megkezdte aktivitását

Nagyvárad város ingatlanbiztosítása

Nagyvárad város tanácsa pár nappal ezelőtt kötötte meg 250 millió, 112 objektumból álló biztosítását. A biztosítások 3/4 részét a kartellintézetek, míg a fennmaradó részt a „Lloydul Român” biztosító intézet kapta meg. A „Lloydul Român” biz-

tosítási intézet ezen kockázatot megosztotta a kolozsvári „Victoria Națională” biztosító intézettel. Ezzel az eljárással Nagyvárad város régen huzódó biztosítási ügye végleges elintézését nyert.

Uniunea sindicatelor proprietarilor de restaurante și cafenele contra scumpirei beuturilor spirtuoase

Comitetul prezidial, convocat pe ziua de 23 Ianuarie a. c. la Sibiu, va cere între altele reducerea taxelor și un regim care să asigure prosperarea industriei alimentare și ospitaliere

Memoriul proprietarilor de restaurante, cafenele și hoteluri din România

Uniunea sindicatelor reprezentanților industriei ospitaliere din România — U. P. A. R. — și-a convocat comitetul prezidial la Sibiu pe ziua de 23 Ianuarie a. c. pentru a lua hotărâri cu privire la noua situație creată în urma urcării taxelor și impozitelor beuturilor spirtuoase.

Comitetul, la adunarea care s'a convocat în Sibiu, caută să desbată textul

memoriului, care urmează a prezenta guvernului doleanțele proprietarilor de restaurante, cafenele și hoteluri din România

arătând soluțiile necesare pentru ca să se poată contribui la dezvoltarea industriei ospitaliere, atât de importantă din punctul de vedere al fiseului.

Reprezentanții industriei ospitaliere în primul rând caută să arate, că prin urcarea taxelor

lor beuturilor spirtuoase,

s'au contribuit numai la scumpirea beuturilor spirtuoase

și deci la reducerea consumației destul de slabă și până acuma.

În legătură cu problemele industriei ospitaliere, se va elege și o delegație, care să prezinte guvernului memoriu uniunei.

Személyi változás a Mezőgazdasági bank bethleni fiókjánál

A Mezőgazdasági Bank bethleni fióktintézetének új vezetője Kauppe Richard lett, aki az Erdélyi L. és Pánzv. Bank igazgató volt. Elődje Wochsmann Ede dr., nyugdíjba ment, magos korára való tekintettel és így következett be ez a személyi változás.

A kormány a Belga Nemzeti Bank mintájára módosítani akarja a Banca Naționala alapszabályait

A román Nemzeti Bankot mentesíteni kell a politikai befolyástól — Bolgert francia megbízott már elkészített egy tervezetet

Több ízben is beszámoltunk arról, hogy a kormánynak eltökélt szándéka, a Banca Naționala alapszabályait módosítani. Különösen pedig azért tartja szükségesnek ennek keresztülvételét az államkormányzat, mert

hivatalos vélemények szerint a Banca Naționala jelenlegi statutumai nem biztosítják azt a viszonyt a Jegybank és az államkincstár között, amelynek tulajdonképpen fenn kellene állania.

Különösen a kölcsöntárgyalások folyamán, a stabilizáció előestéjén vált ez szükségessé, mert maguk a külföldi bankárok is kérték a Banca Naționala alapszabályainak módosítását.

Bukaresti munkatársunknak alkalma volt beszélgetést folytatni ez ügyben a kormánypárt egy pénzügyi exponensével, aki a Banca Naționala alapszabályainak módosításával kapcsolatosan a következőket mondotta:

— A kormány azért látja szükségességét annak, hogy a Nemzeti Bank alapszabályait módosítsa, — mondotta informátorunk, — mert

a jelenlegi helyzetben erős politikai befolyás alatt áll, ami csak hátráltatja az állam érdekeit.

Másodszor pedig módosítani kívánják az alapszabályokat, mert a kölcsönt folyosító és a lej stabilizációjának munkájában résztvevő bankárok is kérték azt, azzal az indoklással, amelylyel a kormány indokolta elhatározását.

— A külföldi bankárok mikor az alapszabályok módosítását kérték, azt az ajánlatot tették a kormánynak, hogy

a Banca Naționala alapszabályait olyan értelemben változtassa meg, hogy az hasonlatos legyen a Belga Nemzeti Bank alapszabályaival,

amely praktikusnak bizonyult és amelyet a Népszövetség változtatás nélkül aprotált. A belga szisztéma szerint a Nemzeti Bankot egy kormányzó, két direktor segítségével igazgatja, a tisztviselők állásai pedig karrier állások. A megüresedő helyeket csak karrier tisztviselők sorából lehet betölteni, politikai kinevezéseket pedig az alapszabályok kizárnak. Ilyen formán

a Belga Nemzeti Bank teljesen mentesített a kormányoktól

és semmiféle politikai befolyás alatt nem áll.

— Azt is elárulhatom, hogy a *Banque de France* kiküldött delegátusa *M. Bolgert*

a Banca Naționala alapszabályainak tanulmányozása után belga mintára el is készített már egy új alapszabály tervezetet.

Mikor azonban annak alkalmazását tanulmányozta, rájött arra, hogy a *Római Nemzeti Bank struktúrája t íjes mértékben elütő a belga jegybank struktúrájától*, mert a vezetőség minden kreatúrája politikai befolyás alatt áll. Amennyiben tudvalevőleg a belga rendszer bevezetéséről volna szó, úgy

Burleau bankkormányzónak minden körülmények között távozni kellene,

s helyébe az egyik vezérigazga-

tót kellene kinevezni kormányzónak, ez a vezérigazgató azonban szintén nem karrier tisztviselő. — Ilyenformán tehát — fejezte be érdekes nyilatkozatát informátorunk, —

a kormány kénytelen más megoldást keresni a Banca Naționala alapszabályainak módosításra vonatkozólag.

Véleményünk szerint, amennyiben az alapszabályok módosítására sor kerülne, azt úgy kell megejteni, hogy a Banca Naționala intenciói sohase kerüljenek szembe különböző érdekekből az államot képviselő kormányzat érdekeivel, mert csak az állam és a Banca Naționala közötti harmonikus kollaboráció biztosíthatja a gazdasági konszolidációval járó pénzügyi operáció sikeres kimenetelét.

TEXTILPIAC

A textil világiaci helyzete Svájc textilipari helyzetének megvilágításában

A román kormánynak le kell szállítania a nyerselyemfonalak behozatali vámját. — A belföldi piac

Az európai piacon igen érdekes verseny indult meg a selyemgyárak között a selyemtermelés olcsóbbá tétele és új piacoknak beszerzését illetőleg. A küzdelem a három legnagyobb selyemtermeléssel foglalkozó ország, Svájc, Franciaország és Olaszország között a legerősebb, miután a kontinens, sőt

Anglia selyemfogyasztásának legnagyobb részét is ez a három ország látja el.

Egy másik új tendencia is mutatkozik a selyemgyártás terén és ez a műselymek hatalmas térhódítása a világiacokon.

A jelenlegi helyzetre érdekes fényt vet a svájci *Hitelintézet* 1928-ról kiadott jelentése, mely a selyemgyárak és műselyemfeldolgozó vállalatok helyzetét az alábbiakban ismerteti:

A svájci selyemszövőgyárak produktuma 1928-ban közepesnek volt mondható, azonban, ami az anyagi eredményeket illeti, az eredmény nem kielégítő. A svájci selyemiparnak, mint mindig, nagy küzdelmet kell folytatnia Franciaországgal és Csehszlovákiával, amely államok kedvezőbb termelési feltételekkel tudnak produkálni és az Angliába irányuló export lényeges megnehezülése, főképp az egész finom selyemárunknál érezhető, mert

a drága anyagok helyett egyre jobban előtérbe kerülnek a műselyemmel, fagyapottal és gyapjával kevert olcsóbb áruk,

amelyek ugyan nem felelnek meg annyira a követelményeknek, azonban olcsóságuk folytán igen keresettek. Az Angliába irányuló export az elmúlt évben mennyiségét illetőleg nyolc százalékos, míg értékét véve alapul, 11 százalékos visszaesést mutat az előző évhez képest. Svájcnak másik nagy felvevő piaca, Kanada hasonlóképpen visszaesést mutat az

előző évhez képest. A svájci selyemipar ezért új piacok szerzésére kényszerült, amelyeket azonban részben a nagy távolság miatt az illető felvevő országok, részben pedig a hitelviszonyainak teljes rendezetlensége folytán alig tudott biztosítani magának.

Szinte

leküzdhetetlen nehézségeket okoz a svájci selyemgyáraknak az egyes országok újabb vámpolitikája,

mely a fél kész árut lényegesen kedvezőbb vámtételekkel engedi importálni, mint a teljesen kész selyemárut. Ezért a svájci gyárak komolyan foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy az ilyen vámpolitikát üző országokban fiókgyárakat állítsanak fel, melyek a svájci nagy gyárak félproduktumait az illető országokban teljesen feldolgozzák.

Csak a selyemsálak és selyemkendők terén van élénkebb üzletmenet, mert ezeket az árukat finomabb anyagokból állítják elő és mert az 1929. évi divatújítások ezeket a finomabb kivitelű sálakat fogják előtérbe helyezni. Ebben a tekintetben a svájci ipar föltétlenül előnyben van úgy a francia, mint az olasz selyemszövő gyárakkal szemben, mert ilyen egész finom árukat kedvezőbb feltételek mellett olcsóbban tud exportálni, mint az olcsó árukra és műselyemtermékekre berendezett francia és olasz selyemszövő ipar.

Amint a Svájci Hitelintézet jelentéséből kiténik,

az egyes országok által inaugurált vámpolitika arra fogja kényszeríteni a nagy selyemgyárakat, hogy termékeiket félkész állapotban (festetlen fonalak alakjában) kezűjék importálni

és érdekösszeköttetéseket keressenek az illető felvevő országok selyemgyáraival. Románia-

ban a helyzet általánosságban megegyezik a svájci jelentés adataival, miután

a kormány lényegesen alacsonyabb vámtételeket alkalmaz az ugynevezett festetlen selyemfonalak importjára, mint a kész selyemárakra.

hogy ezáltal a belföldi selyemszövőket támogassa. Most már csak az volna a fontos, hogy selyemgyáraink felbasználják a svájci selyemiparban kialakuló atmoszférát, az érdekkapcsolatok kimélyítésére és akkor valószínű, hogy

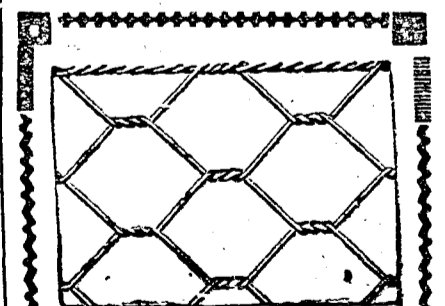
a kormány sem zárkózna el a nyerselyemfonalak behozatali vámjának még további mérséklésétől,

hogy ezáltal a selyemiparunkat fellendítse. Hisz a selyem ma már egyáltalán nem nevezhető luxuscikknek, mert a nyugati államokban a női öltözködés 80 százalékát a selyemgyárak látják el, mégpedig sokkal olcsóbban, mint a kevésbé tartós és kevésbé plasztikus szövet, grenadin és zefiranyagok.

Ha a stabilizáció megtörténik és kereskedelmi életünk is a normális keretek közé kerül, önmagától elesik a svájci gyárak másik aggodalma, mely a hitelviszonyok rendezetlenségét és ezáltal az abnormisan nagy rizikót nem látja arányban azaz a haszonnal, amelyet az újabb felvevő piacok úgy mint a romániai piac beszerzése hozna magával intenzív összeköttetés megteremtésével.

Az aradi céghivatal hírei

A Banca Comerciala Italiana și Român aradi fiókjánál Mario Borgnini helyettes igazgató és Cezare Codeca aligazgató cégjegyzői jogosultságát bejegyezték. — Az Első Aradi Ekszerárugyár céget a törvényszék törölte. — Bejegyezték a Teba gyapotszövő rt. alaptőkéjének 2 millióról 12 millióra történt emelését. — Stern Zsigmond és társai aradi cégből Stern Sándorné kilépett.

Többszöröcsavart (hatsarkos) horganyozott sodronykerítésfonatok, mindenféle sodronyszövetek, horganyozott tűkészhuzal, vas- és rézbutorok, sodronyágybetétek a legelőnyösebb árakban beszerezhetők:

Pásztori & Hettmann
Braşov,
sodronyáru, vas- és rézbutorgyárában.

Gyár: Hátulsó-ucca 66. Telefon: 481. Mintaraktár: Kórház-ucca 32. Telefon: 428.

stabilă bursa. Astăzi ești obligat să te deplasezi la București, unde cunoscută fiind împrejurările de-acolo, comercianților li-se produce mari pierderi de timp și bani.

Intreprinderile reale; port liber

— O mai mare nevoie are comerțul local de antreprinderile libere la Cluj. Aceste ar fi un fel de port liber, unde fabricanții streini și-ar depozita orice cantitate de mărfuri, fără taxă vamală.

Comercianții și-ar alege după plac și necesitate cantitatea de mărfuri de care au nevoie, fără ca să fie siliți să plaseze un capital mare de bani

pentru un stoc mare de mărfuri, care se poate valoriza numai peste 3—4 luni, pierzându-se în tot timpul depozitării dobânzile urcate pentru capitalul plasat. Or, prin întreprinderile libere se desființază acest sistem, astfel că, comerciantul numai este obligat să împrumute bani al căror dobânzi să le plătească până la vânzarea marferilor. De altfel situația de astăzi face, ca aceste dobânzi enorme plătite de comercianții băncilor să fie calculate în prețul de cost al mărfurilor. Disponând de întreprinderi se va provoca o micșorare a prețului de cost ceace-i va permite o vânzare mai eficientă, a mărfurilor producându-se deci o ieftinire a vieții. Aceasta va avea înrăuțire binefăcătoare asupra vieții economice aducând o ameliorare a crizei financiare.

De remarcă este și faptul că prin aceste întreprinderi libere, Clujului va atrage o mulțime de reprezentanți ai fabricanților streini, fapt în urma căruia comerțul Clujului, iar face tribut ar comerțul orașelor limitrofe, din Ardeal (Oradea, Tg.-Mureșului, etc.). Astfel

toată viața comercială din Ardeal, Banat, Bucovina și o parte din Moldova și Muntenia, ar fi canalizată la Cluj,

unde i-ar fi rezervat astfel un viitor economic strălucit, acest oraș devenind un centru economic de primul ordin în România.

— Tot odată cu înființarea antreprinderilor libere s'ar putea plasa și o mulțim — dintre licențiatii Academiei Comerciale și Industriale locale și ai Universității din Cluj, rezolvând într-o oarecare măsură criza proletariatului intelectual ce începe și la noi.

— Pentru organizarea antreprinderilor libere

cel mai favorabil pentru comercianți ar fi sistemul unei societăți anonime pe acțiuni sau colective, care să colaboreze cu Camera de Comerț.

În orice caz trebuie să dea garanții solide moralește și să nu abuzeze de situația pe care i-o încredințează viața economică. La alcătuirea acestei societăți ar putea lua parte toți comercianții de seamă și acei cari ar avea interes. Bine înțeles, în spatele ei trebuie să se găsească o instituție fi-

nanțiară puternică care s'o finanțeze. Această instituție, după punctul de vedere al comercianților ar

Gruparea comercianților într'o societate

— Dealțul comercianții începând din 1922 în fiecare an prin Camera de Comerț au sondat guvernul în chestia aceasta. Sub o guvernare trecută a fost la Cluj D. M. Manoilescu, care a dat ideea ca

toți negustorii din Cluj să se constituie într'o societate anonimă pe acțiuni, care să conțină antreprinderile libere, ce vo fi autorizate de guvern.

De-atunci, până acum încă nu s'a făcut nimeni cmai pozitiv.

Declarațiile dlui Popescu-Bălteni

În chestiunea ce interesează ancheta noastră ne-am adresat și dlui Popescu-Bălteni director al ucursalei Marmorosch Blank & Co. din localitate. Dsa în această chestie ne-a declarat următoarele:

— O bursă este necesară nu numai pentru mărfuri ci și pentru efecte, pentru că acțiunile transilvănene nu sunt cunoscute. Omul le vinde la nevoie, sau cu un preț de nimic. Ne-aș dori să ar face un mare folos Ardealului și prețurile stabilite prin bursă de mărfuri, căci prin ea ar putea deveni prețuri precise, nu ocazionale cum sunt acum.

Zone libere pentru depozitarea mărfurilor

— Comerțul întreg, nu numai cel din Transilvania, cere ca să avem zone libere pentru depozitarea mărfurilor cari să se plătească proporțional odată cu scoaterea fracționată a mărfurilor.

E bine ca aceste zone franco să fie sub supravegherea Statului

și nu sub alte forme. Dacă fiind posibilitatea de abuzuri, aceste cel mai avantajos pot fi lichidate numai de către Stat, în special că este vorba de sume ce se ridică la miliarde. Înființarea bursei de efecte și mărfuri este și necesară și trebuie să se facă cât mai de grabă la fel și antreprinderile.

— Afară de aceste mai este și o altă inconveniență economică, care trebuie rezolvată: aceea a depunerilor de bani. Se știe ce s'a întâmplat în anii trecuți cu

băncile mici, cari fără să poată obține credite, dădeau deponenților dobânzi foarte mari și pe urmă s'au distrus,

pierzându-se toți banii deponenților. E o chestiune de educație economică ce trebuie dată publicului, care trebuie să știe, că

nu trebuie să depoziteze bani decât la instituții solide, mari, cu legături mari în țară și străinătate

și nu la bănci cari nu oferă garanția necesară. Criteriul nu trebuie să fie dobânda mare, ci capacitatea de solvență a băncii.

— Deasemeni ar trebui să fie ferit publicul de societățile de asi-

fi aceia care le oferă maximum de avantajii. Fără îndoială alegerea ei trebuie făcută de către comercianții.

gurare, cari abundă la toate colțurile. În regiunea aceasta, unde legile ungare sunt încă în vigoare e suficient să aibi 100 mii lei ca să se poată înființa o societate de asigurare. Dacă sunt populare aceste societăți, nu însemnează, că sunt și cu desu'te garanții materiale și mari ales morale pentru public.

Părerile aceste, deși exprimă diverse nu nte și forme pentru înființarea bursei de efecte și mărfuri și a întreprinderilor reale în Cluj, totuși toate conclud la urgența realizării acestei instituții imperios de necesare pentru viața economică nu nu-

Modificarea statutelor Băncii Naționale a devenit în stadiul realizării

Modificarea o cere și consorțiul bancherilor, cari ne acordă împrumutul de stabilizare — Guvernul actual caută să scoată Banca Națională de sub influența politică de până acuma

În mai multe rânduri accentuasem, că guvernul național-tărănist intenționează să obțină modificarea statutelor Băncii Naționale, fiindcă

pe aceste statute nu le crede potrivite pentru a asigura colaborarea necesară dintre Banca de Emisiune și Fisc,

respectiv guvern. Modificarea a devenit actuală în special cu ocazia tratativilor, pe cari delegații României le-ar urma și le urmează în privința împrumutului de stabilizare, avându-se în vedere, că

și consorțiul de bancheri, dela care am solicitat împrumutul, s'a pronunțat pentru modificarea statutelor.

În legătură cu această problemă, un exponent financiar al guvernului, ne-a declarat următoarele:

— Guvernul caută să obțină modificarea statutelor Băncii Naționale, pentru

a înlătura influența politică, ce se evidențiază până acuma în conducerea Băncii de Emisiune.

Pe de altă parte modificarea o cere și consorțiul bancherilor streini, dela cari am solicitat împrumutul de stabilizare, pentru motivul, pentru care o reclamă și guvernul.

mai din Ardeal ci din întreaga România.

Prin realizarea acestor importante instituții, după cum se poate constata din toate declarațiile publicate, se vor putea desvota mai intensiv toate întreprinderile, înensificându-se traficul de mărfuri și efecte și înlesnindu-se posibilitățile de aprovizionare. Tocmai din acest motiv am crezut necesar, ca să insistăm asupra problemei, care este atât de ardentă pentru viața economică de la noi și credem, că am făcut un important serviciu cu această anchetă, nu numai factorilor economici, ci și reprezentanților guvernului, cărora li-se lămurește importanța realizării urgente a bursei de efecte și mărfuri și antreprinderilor reale la Cluj.

— Consorțiul a cerut să se modifice statutele după sistemul statutelor Băncii de Emisiune din Belgia, aprobate și de către Liga Națiunilor. Statutele Băncii de Emisiune din Belgia evidențiază

un guvernator care cu doi directori de carieră guvernează banca, iar restul personalului se compune de asemenea din funcționari de carieră.

Posturile cari devin vacante, de asemenea numai cu funcționari de carieră se pot complectă și nici decum cu sinecuri politice. În astfel de condițiuni, banca este scutită de orice influență politică.

— Dl. Bolger, delegatul institutului Banque de France, de altfel a-și elaborat un proiect de modificare a statutelor Băncii Naționale după sistemul celor ale băncii belgiene. Întrucât modificarea se va realiza, dl. Burileanu, actualul guvernator va fi nevoit să plece dela conducerea Băncii Naționale și înlocuit cu un director general, care însă de asemenea nu este funcționar de carieră. Astfel guvernul este nevoit să caute altă soluție.

Modificarea, întrucât se va realiza, este necesar să se facă în așa fel, că Banca Națională întotdeauna să colaboreze în armonie cu guvernul, pentru a se asigura reușita operațiunilor financiare în strânsă legătură cu consolidarea economică a țării.

Helyreigazítás

Lapunk 5-ik oldalán írott cikkünkben nyomdahiba csúszott be, amennyiben Marius Peculea nem áruosztály igazgató, hanem az „Albina” bank kolozsvári fiókjának igazgatója.

BEREA „**URSUS**” este excelentă
Az „**URSUS**” sör a legjobb

Erdély ipari, kereskedelmi és pénzügyi életének prosperitása megköveteli az áru és értéktőzsde, továbbá a vámszabadraktár felállítását

Az „Ardealul Economic—Erdélyi közgazdaság” körkérdése közgazdasági életünk vezetőegységéhez a vámszabadraktárak, továbbá az áru- és értéktőzsde felállításának problémájáról

Erdély ipari és kereskedelmi életének egyik életbevágóan fontos problémája az áru- és értéktőzsde felállítása. Az érdekelt gazdasági körök már régóta foglalkoztatja ez a kérdés. A terv azonban csak az idén vált komolyan aktuálissá.

A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara 1929. évi gazdasági programjában ott találjuk az áru- és értéktőzsde felállításának problémáját, amelynek szükségességét Erdély gazdasági körrei évek óta hangoztatják. — Ugyancsak az iparkamara programjának egy másik pontja veti fel a vámszabadraktárak felállításának gondolatát.

Egyelőre csak tervezetek vannak s nem pedig konkrét elhatározások. Éppen ezért az „Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság” szerkesztősége széleskörű ankétot rendezett, amelynek keretén belül az ipari, kereskedelmi és pénzügyi élet markánsabb személyiségeit szövegezték meg.

Íme az érdekelt nyilatkozatai, amelyekben egyhangulag gazdasági fontosságúnak tulajdonítják az áru- és értéktőzsdék, továbbá a vámszabadraktárak felállítását:

Marius Peculea,
az Albina Bank áruosztályának igazgatója

a következőkben ismertette az áru- és értéktőzsde és a vámszabadraktárak felállításának szükségességét:

— Ahhoz, hogy az áru és értéktőzsde felállítható legyen, megfelelő diszponibilitású árura van szükség, hogy az áru könnyen forgatható legyen. Ez a célja az árutőzsdének. Azonban ahhoz, hogy az áruk diszponálhatók legyenek,

nélkülözhetetlenül szükséges, egy vámszabadraktár felállítása,

ahol a főleges árukat vámentesen lehet elraktározni és azokat a szükségnek megfelelően elhelyezni.

Ezidőszerint sem a kereskedők, sem pedig az idegen gyárak nincsenek abban a helyzetben, hogy nagymennyiségű árukat tartsanak raktáron, mert

a raktárra érkező áruk után meg kell fizetni a vámot és nem tudni, hogy az áruk mikor kerülnek eladásra.

Hogy egy nagyobb raktár-készlet rendelkezhető legyen, szükségünk van a vámszabadraktárra.

A vámszabadraktár előnyei

— Amint már fentebb említettem, a vámszabadraktár a

kereskedelemnek és iparnak azt a hatalmas előnyt nyújtja, hogy

a beérkező áruk után a vámot csak akkor kell megfizetni, amikor az áruk ténylegesen eladtnak.

Egy másik előnye pedig az, hogy nagyobb mennyiségű árut lehet felhalmozni a raktárakban és az összegyűjtött áruk fölött a szükséghez képest lehet a vámszabadraktárakból elszállítani más város vámszabadraktáraiba, anélkül, hogy ez a szállítást bármilyen vámmal terhelnék.

— A vámszabadraktárak felállításával megkönnyebbül a mozgó és olcsó kölcsönök nyújtása is, ami természetesen az áruk forgalmát is lényegesen intenzívebbé tenné.

Ki kell megkapja vámszabadraktári koncessziót?

— A vámszabadraktár az összes külföldi államokban magántársaságok kezében van. Ezt a módszert nálunk meg is kell majd tartani. Ezek a magánkezek természetesen

elsősorban a jól megalapozott és régi összeköttetésekkel bíró pénzügyi intézetek lehetnek,

miután a pénzügyi intézetek rendelkeznek leginkább a szükséges anyagi és erkölcsi garanciákkal és így a bizalom is inkább összpontosul az ilyen intézeteknél.

A magánfelek által birtokolt vámszabadraktáraknak az a hatalmas előnye is megvan, hogy klienseiket az anyagi bonitás szempontjából jobban ismerik, mint bárki más.

Ebben az esetben tehát finansziális szempontból is sokkal több előnye van, a bankvezetés alatt álló vámszabadraktáraknak mint a kereskedelmi és iparkamarák által felállított vámszabadraktáraknak.

A kereskedelmi élet mai viszonyai között az értéktőzsdének is igen fontos szerepe van különösen pedig Kolozsváron, ahol a kereskedelem súlyos válsággal küzd. Azonban ha ezt az árutőzsdével együtt létesítik, úgy mindkettő alkalmas és hasznos eszközzé válik Erdély kereskedelmi életének felvirágoztatására, — fejezte be nyilatkozatát Peculea bankigazgató.

Mina János

a kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt. igazgatója kérdéseinkre a következőket mondotta:

— Ugy az áru mint az értéktőzsde felállítása Erdély gazdasági életének hatalmas len-

dületet adna. Nemzetiségre és pártállásra való tekintet nélkül a legnagyobb örömmel kell fogadjuk mindannyian a kezdeményezést és a legszebb reményekkel várjuk annak perfektuálását, Kiszámíthatatlan előnyöket jelentene Erdély fővárosára Kolozsvárra nézve egy értéktőzsde felállítása.

Erdély gyáripára, mely meglehetősen fejlett, szükségességét érzi egy értéktőzsde felállításának.

mert mind a mai napig az erdélyi gyárak részvényei nélkülöztek a nyilvános értékelést, ami nem volt hasznára gyár- iparunk rentabilitásának.

— Az erdélyi gyárak azonnal bevezetnék részvényeiket a tőzsdére és így a tőkegyűjtés is megkönnyebbülne, mert az eddig még idegenkedő nagy tőke megismerné az értékpapirokban rejlő üzleti lehetőségeket és, föltétlenül rávetné magát az értékpapirokban való elhelyezésre.

Ami az árutőzsdét illeti, nem kevésbé szükségesnek tartom, mert erősbül a kereskedelmi élet és fellendülne. Kereskedőink árubeszerzése lényegesen megkönnyebbülne és nem volnának rákényszerítve hatalmas kamatok melletti tőkék igénybevételeire a vámtételeik azonnali kifizetésére.

— A vámszabadraktárak intézménye az összes nyugati államokban rég meg van honosítva, miután a kereskedelmi életnek egy oly elengedhetetlen megkönnyebbítése, amelyre még a nyugati államok is rá vannak kényszerülve. Annál inkább szükséges ez nálunk Romániában, ahol

jelenleg nagy pénzkrisis uralodik, s így az áruk vámentes elraktározása a kereskedőinknek felbecsülhetetlen szolgálatot tenné.

— A kormánynak föltétlenül be kell látnia az áru és értéktőzsde valamint a vámszabadraktárak gazdasági jelentőségét és azt minden erejével támogatni köteles, ha azt akarja, hogy magának teherviselő, adóalanyokat tudjon nevelni. Mert nemcsak az a lényeges, hogy a meglévő adóalanyokat fokozottabb mértékben használják ki, hanem hogy azoknak új lehetőségeket nyújtva, újabb megterhelő képességet is biztosítsanak.

— Az áru- és értéktőzsde felállításával igen sok tisztviselő lenne foglalkoztatva, — fejezte be nyilatkozatát Mina igazgató — azonkívül egy új kereskedői társadalom is nevelődne, amely

mindmegannyi jó adóalanya lenne az országnak.

Victor Ilescu
kolozsvári bankigazgató

ez ügyben a következőket mondotta:

— Az első lépés, hogy Kolozsváron egy áru és értéktőzsde felállítható legyen, a jelenlegi tőzsdetörvény módosítása.

A jelenlegi törvény csak egy árutőzsde felállítását engedélyezi amelynek székhelye a fővárosban kell hogy legyen.

Valóban existál ugyan még két tőzsde az országban Temesváron és Csernovitzban, ezeknek azonban jelentősége minimális, mert ezeknél nem lehet tőzsdéi joggyakorlatról beszélni.

Erdélyben nélkülözhetetlen szükség van egy árutőzsdé felállítására, mert a különböző területeken igen sok olyan áru, olyan cikk van, aminek forgalombahozatala áru- és értéktőzsdét igényel. Így Brassó környéke hatalmas cukorrépa termővidékkel rendelkezik, míg Marosvásárhely környéke fában igen gazdag, nem szólva Gyulafehérvárról, amely hatalmas gyümölcsstermő vidékekkel rendelkezik s így ezeknek értékesítésénélkerülhetetlenül szükség van egy áru- és értéktőzsdére. Ezekon kívül szükség van az értéktőzsde bevezetésére azért is, mert Erdélynek fejlett gyáripára van, amelynek részvényei közül alig egy néhány van eddig a tőzsdéken bevezetve. Természetes, hogy a tőzsdéi jegyzés híján a közönség nagy része elvesztette a hízalmát a részvénytársaságokkal szemben, amelyek a főlegesebb fluktuációja alkalmával már nem nyújtanak kellő garanciát az aláíróknak, akik nem képesek tájékozódni részvényeik tényleges értéke felől.

Az értéktőzsde egyébként nagyszerű ellenőrző szerv is, mert az egyes vállalatok igazgatói kénytelenek volnának úgy vezetni vállalatukat, hogy részvényeik kedvező árfolyama igazolhassa a vállalat helyes vezetését. Megjegyezni kívánom, hogy a jelenlegi állapotban miután csak egyetlen tőzsde van az országban és az is Bukarestben, Erdély és Bánság kereskedelmi élete alig ismeri a részvények értékelődését és tőzsdéi fluktuációját.

A kormány egyizben megígérte a vámszabadraktár felállítását, amennyiben az ígéretét beváltaná, kell ügyelni arra, hogy ki kapja meg a vámszabadraktár koncesszióját. Véleményem szerint

erre legmegfelelőbb volna a kereskedelmi és iparkamara.

Egy részvénytársaságot kellene alakítani, amelyben résztvennének úgy az export-, mint az import faktorai és amelynek vezetését egy igazgatóságra kellene ruházni, melyben a kereskedelmi és iparkamara két-három reprezentánsa is helyet foglalna. A magam részéről teljesen ellene vagyok annak, hogy egy ilyen autorizációt magánszemélynek adjanak ki.

A kamara egyébként erre vonatkozólag már elkészített egy

tervezetét, amelynek összes jelentései, valamint az összes tanulmányok a dossziékkal együtt Bukarestbe vannak felterjesztve a próbálás végett. Most már csak a pénzügyminiszter aláírására várnak még az akták, hogy az áru- és értéktőzsde Kolozsváron felállítható legyen. Reméljük, hogy a vámzabadrak felállítására nemsokára befejezett tény lesz és az új kereskedelmi és iparkamarai törvény már a vámzabadrak felállítására vonatkozólag is konkrét intézkedéseket fog tartalmazni.

Fényesen sikerült a kolozsvári kirakatverseny

Bevált a Kereskedelmi Kamara kezdeményezése

A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara folyó hó 13-ától kezdődőleg rendezte meg a kolozsvári kirakatversenyt. A versenyen 68 kolozsvári kereskedő vett részt. A versenynek érdekessége, hogy, eltérően az eddigi kirakatoktól, nem a nappali világitásra vannak berendezve, hanem a modern technika igénybevételével, a fénykihasználással igyekeztek a legkedvezőbb hatást elérni. Egyes kirakatok fényeffektusai oly nagyszerűen sikerültek, hogy egész művészi kiállításnak beillenek. Állandóan nagyszámú közönség csodálja meg a szebbnél szebb kirakatokat. A közönség szavazócédlákon fejezheti ki tetszését és elismerését a három legjobban sikerült kirakat tulajdonosaival szemben. Azonkívül a kereskedelmi és iparkamara külön díjakban részesíti a három legszebbnek talált kirakatok kirakatait és magát a kirakatrendezőket is díjazni fogja. A bírálóbizottság, melynek tagjai a kereskedelmi és iparkamara delegáltjai, a kisebbségi és román újságírók és a Kereskedő Tanácsnak egy tagja, már megkezdte a kirakatok megtekintését és a verseny eredményét valószínűleg a jövő hét elején fogják kihirdetni.

Leszállítják a fa kivitelét illetékeit

Értesülésünk szerint a legutóbbi minisztertanácson a következő fakivitelit illetékeket hagyták helyben: Tölgy vagy vegyes tűzifa vagononként 300 lej, tölgyfűrészáru 2500 lej, tölgygömbfa vagy tölgygerenda 13 centiméter vastagságtól felfelé (amely azelőtt teljesen el volt tiltva a kivitelől) 3500 lej.

Gyertyántömbfa 25 centiméter vastagságtól felfelé 500 lej, hárs-gömbfa 5000 lej, hársfűrészáru 4000 lej vagononként. A dongafa kivitelé tárgyában legközelebb döntenek. A minisztertanács ezenkívül utasította a C.F.R. tarifabizottságát, hogy a fakivitel érdekében a lehető legkedvezőbb tarifajavaslatát tegye meg.

Olvassa a

„Lemnul“-t

Reușita concursului de vitrine din Cluj

Inițiativa Camerei de Industrie și Comerț, încoronată de succes

Camera de Industrie și Comerț, împreună cu comerțianții, a aranjat un concurs de vitrine la Cluj, între 13-20 Ianuarie a. c. La acest concurs au participat 68 de firme,

Este interesant, că acest concurs de vitrine, contrar celorlalte, nu a fost aranjat și pentru iluminare de zi, ci cu cele mai moderne aparate tehnice, a evidențiat o multime de iluminări culorale.

Unele vitrine au reușit atât de perfect, încât au avut aparența unor adevărate expoziții artistice, spre admirația populației, care are

la dispoziție urne pentru a-și manifesta prin voturi părerea.

Camera de Industrie și Comerț din Cluj, de altfel va decerna trei premii pentru trei vitrine, cari sunt mai reușite. Comisia, care se compune din delegații de ai Camerei de Industrie și Comerț, ai Sindicatelor Ziaristilor români și minoritari și ai Sfatului Negustoresc, și-a și început de altfel activitatea, pentru a constata, cari sunt cele trei vitrine de premiat. Rezultatul, probabil îl vom avea chiar la începutul săptămânei viitoare.

Prima Fabrica de Ghete din Sibiu S. A. își majorează capitalul

Cointeresarea fabricii austriace „Humanic“ din Viena, Graz și Pettau

— Dela corespondentul nostru din Sibiu —

PRIMA FABRICA DE GHETE DIN SIBIU S. A. și-a sporit capitalul social la 40 milioane lei.

Aceasta întreprindere s'a dezvoltat considerabil în ultimul an, copleșându-și mai ales rețeaua sucursalelor în stil mare. Fabrica dispune actualmente de 18 sucursale și reprezentanții în țară, și are de gând a mai înființa încă și altele.

Organizarea vânzării în sucursale proprii s'a dovedit extrem de avantajoasă în anul trecut, fabrica rămânând relativ neatinsă de numeroase cazuri de insolvență în brașă, cari s'au ivit în țară.

În ultimul timp, societatea „HUMANIC“ FABRICA DE PIELE ȘI ÎNCĂLȚĂMINTE S. A. DIN VIENA, GRAZ ȘI PETTAU, Austria s'a cointeresat la „Herma“ iar președintele ei, domnul Dr. FELIX A. MAYER și-a luat însărcinarea de a-i raționaliza producțiunea, punându-o pe baze cu totul moderne. După aceleași principii, se va extinde și activitatea sucursalelor în provincii.

A C. F. R. magatartása miatt komoly veszedelem fenyegeti România talpafatermelését

Az üzemek teljes leépítésével fenyegetőznek a sarkbaszorított talpafatermelők

A C.F.R. részére szállítandó bükki és talpfa árlejtés ügyében még mindig nem történt végleges döntés, amennyiben Theodorescu vezérigazgató az árlejtésen résztvevő és utóajánlatot benyújtó cégeknek semmiféle pozitív választ nem adott. Az érdekeltek egy küldöttsége január 16-án újból felkeresi Theodorescut, hogy a döntést szorgalmazza.

A talpafatermelőknek az az álláspontja, hogy az általuk igényelt árból további redukciónak nem képesek nyújtani és ha a C.F.R. nem adja meg a termelőknek azt a minimális

kereseti lehetőséget, amelyet az általunk felajánlott árban kalkuláltak, úgy Romániának egyik legjelentősebb ipara a talpfaipar a teljes tértelenségre lesz kárhóztatva, mert a fatermelők együttesen elhatározták, hogy amennyiben nem tudnak a C.F.R.-től megfelelő árt kicsikarni, úgy

az egész talpafatermelést leépítik

és így a jövő szezonban az országnak egyik legjelentékenyebb ipara veszti el aktivitási lehetőségét.

Az UGIR hathatós védvámpolitikát követel a kormánytól

A nagyiparosok memorandumban mutatnak rá érdekeik veszélyeire

A gyáriparosok országos szövetsége, az Ugir, szerdán központi ülést tartott, amelyen Borghidan elnöke mellett résztvettek többek között dr. Erős főtitkáron kívül báró Neumann és dr. Farkas Erdélyi ipari életének vezetői is.

Az ülés megállapította, hogy

az ország nagyipara súlyos válsággal küzd, s ezért érdekeinek hathatós védelmére van szükség. Az eddigi védvámok mellett ki kell tartani mindaddig, amíg a belföldi gyáripar kellőleg megerősödik és képes lesz állani a versenyt az erélyesen támogatott és dumpinggel dol-

gozó külföldi iparral. Az ipar- és kereskedelemügyi miniszter felszólítására az Ugir is összegyűjti az adatait és érveit a vámtarifa revíziójának előkészítésével kapcsolatban s az értekezlet magáévá tette a brassyói fiók ama javaslatát, hogy ezenkívül részletes memorandumban fejtsék ki a kormány előtt a nagyipar további védelmének szükségességét. E célból az ország egész területén 29 albizottságot küldtek ki a helyzet ismertetését célzó adatok összegyűjtésére és feldolgozására.

Ezután megvitatták a kereskedelmi és iparkamaráról szóló törvény módosítását eszközöző törvényjavaslatot, majd letárgyalták a szövetség ezévi költségvetését.

Numărul șomerilor s'a urcat cu 40% la Cluj

Inspectoratul de muncă din Cluj, a întocmit o statistică asupra numărului șomerilor din orașul nostru.

Câteva date din această statistică dovedesc cu prisosință situația economică nenorocită, care s'a abătut asupra întregului Ardeal și în deosebi în centrele cu industrie înfloritoare altădată, cum a fost de ex. Clujul.

În baza acestor statistici în luna Decembrie a anului 1928 numărul șomerilor a fost de 656.

Acest număr s'a îndoit pentru luna Ianuarie, urcându-se la 1115.

Pe specialități, șomerii se divid astfel:

541 zidari, 68 lemnari, 32 muncitori în fabrici de piele, 29 croitori, 108 muncitori brutari, 115 culegători la tipografii, 59 funcționari particulari, 94 funcționari comerciali, 17 muncitori agricoli.

Statistica de mai sus nu prezintă de altfel în mod real numărul muncitorilor șomeri, ci numai pe cei încadrați într-o organizație oare care, cari cer prin inspectoratul muncii plasament.

Dacă ținem seamă că mai sunt aproape vre-o 1000 de șomeri, cari caută în mod individual plasament vom avea un tablou trist al realității noastre economice.

Januar 26-án dönt az ilfovi törvényszék a Heinrich-Szappangyár Rt. moratórium ügyében

Január 16-án tárgyalta az ilfovi törvényszék a Heinrich-Szappangyár Rt. moratórium kérését. A törvényszék a moratórium ügyében a határozathozatalt január 26-ra halasztotta el. Valószínű, hogy az ilfovi törvényszék döntésével végre megoldást nyer a több mint fél év óta húzódozó moratórium ügy és a moratórium kedvező elintézése a Heinrich-Szappangyár további termelőképességére is kedvező kihatással lesz.

Industria spirtului în România și-a încheiat defavorabil bilanțul

Cu distrugerea industriei spirtului, a ajuns în criză și agricultura cu viticultura în România — Inconveniente, cari reclamă imediată remediare

Noua lege a spirtului, în loc de ușurare a agravat criza industriei spirtului

Memoriul Sindicatului Spirtului S. A. adresat nouului guvern

Dispozițiile antieconomice, cari s'au perândat în ultimul timp în România, au contribuit la enorme nemulțumiri. Între aceste nemulțumiri dintre cele mai îngrijorătoare sunt și ale industriașului de spirt, cari printr'un memoriu adresat guvernului prin Sindicatul Spirtului precizează situația deplorabilă, care s'a creat celei mai principale industrii din țară, carei este industria spirtului, cea mai bună resursă de câștig a Statului.

Cele două legi, privitoare la regimul spirtoaselor, votate sub ultimul guvern Averescu și anume: Legea din 15 Iulie 1926, pentru sporirea taxelor asupra spirtoaselor și Legea din 2 Iunie 1927, pentru represiunea fraudelor, nu numai că nu și-au ajuns scopul, dar încă l-au contravenit în chip așa de evident, în mod atât de dezastruos, încât modificarea lor a devenit o necesitate imperioasă și urgentă, atât pentru Stat, cât și pentru producători, dar mai cu seamă pentru consumatorii de alcool, necesitate recunoscută și de guvernul anterior, care însă n'a avut timp pentru a păși la modificările dovedite indispensabile.

În adevăr, prima lege, cea din 15 Iulie 1926, a urmărit sporirea veniturilor Statului prin majorarea taxelor pe spirtoase. Rezultatul văzut, rezultatul nemijlocit al acestei legi, este deficitul de aproape două miliarde și jumătate, pe care îl înregistrează bugetul în curs și care provine tocmai dela taxele pe alcool. Cealaltă lege, Legea pentru represiunea fraudelor, a urmărit îndoitul scop, adică

restrângerea prin contingente a consumului de alcool și punerea în circulație de băuturi curate.

Unele dispozițiuni din această lege, s'au dovedit însă în practică potrivnice scopurilor urmărite. În adevăr, în loc de restângere a alcoolismului, beția s'a întins în chip înspăimântător în întreaga țară;

iar în locul visatelor băuturi igienice, s'au revărsat asupra pieței tot felul de rachii falsificate de fabricațiunea clandestină,

Începând cu cele numai vătămătoare sănătății publice și isprăvind cu otrăvuri propriu zise, cum e cazul alcoolului metilic, pus în mod criminal

în consumație, caz, despre care tocmai se ocupă justiția. Iar ca o încununare a acestei situațiuni și în contrazicere cu răspândirea alcoolului în țară, industria spirtului din cerele a fost dusă voit până în pragul dezastrului. Industria aceasta, care pierde din vina legii, reprezintă o avere de miliarde; ea ocupă sute de mii de lucrători,

e un auxiliar prețios al agriculturii și e capabilă să alimenteze tezaurul public cu venituri de miliarde anual,

Noile legi referitoare la industria și comerțul beuturilor spirtoase

Legile noului guvern, în loc să contribuie la ușurarea industriei și comerțului beuturilor spirtoase și în special a spirtului, au contribuit exclusiv la regresarea acestor ramuri importante nu numai din punctul de vedere al economiei naționale, ci și din punctul de vedere al resurselor de venit ale Statului.

Aceste legi, nu înlesnesc posibilitatea de producție a fabricelor de spirt industrial, ci evidențiază numai reducerea spirtului din vin și fructe.

Noua lege reduce taxa ad valorem de 20% la 5% însă numai pentru spirtul și coniacul de vin și fructe. În consecință guvernul nu a contribuit cu nimic la îmbunătățirea situației industriei de spirt industrial, ci a îngreunat situația acestei importante ramuri, în loc să contribuie la ușurarea posibilităților de prosperare a acestei industrii, atât de importante atât pentru interesele statului, cât și pentru ale consumatorilor.

Incurajarea fraudei

Impunerea exagerată a spirtului din cereale, pe lângă că a ruinat complect industria alcoolului, apoi a făcut fraudă atât de rentabilă, încât orice penalitate s'ar edicta contra făptașilor, și oricât de riguros s'ar exercita controlul fiscalului,

falsificatorii nu vor dezarma față de imensele posibilități de câștig, trase chiar numai din neplata impozitului.

Cum însă la noi penalități aproape nu există, iar controlul, în special la țară și în munți, este numai iluzoriu, în-

ca nici-o altă industrie. Cu toate acestea, ea a fost sacrificată conștient și voit, pentru ca pe ruinele ei să înflorească fraudă cea mai îndrăzneată și cea mai sfidătoare; fraudă, care dacă nu va mai găsi rentabilitate în taxele exagerate pe spirtul din cereale, nu va ruina numai pe fabricanții de spirt din cereale, ci va duce la ruină și pe podgoreni, în favoarea cărora au fost totuși făcute cele două legi, și va isprăvi prin a surpa și a compromite în chip iremediabil, sănătatea și viitorul acestui neam.

telege oricine, ce extindere a putut lua fraudă, atunci când ea oferă un câștig de 105 lei la litru, numai din frustrarea fiscalului.

În adevăr,

dela aplicarea noilor taxe, producția clandestină a alcoolurilor primitive și vătămătoare, a luat proporții îngrozitoare.

Se fabrică pe ascuns rachii în tot felul de vase, până și în samovare și în cazane de spălat rufe. Organele de control ale Sindicatului nostru, în unire cu agenții fiscalului,

au descoperit într'un interval relativ foarte scurt, 309 cazane lucrând în mod fraudulos.

Când dar am reușit să descoperim, numai în câteva luni, 309 cazuri de fraudă, e ușor de înțeles, față de greutatea controlului, câte asemenea cazuri au rămas și vor rămâne nedescoperite, mai cu seamă față de împrejurarea, că cele mai frecvente cazuri de fraudă se întâmplă la țară, iar majoritatea fraudatorilor, consumă ei însuși rachii pe cari le fabrică sau cel mult le desfac pe loc. Fraudele acestea pe lângă că păgubesc fiscalul cu sume enorme, pe lângă că lucrează la ruina fabricațiunii regulate, apoi constituiesc și un pericol serios pentru sănătatea publică; contribuiesc la răspândirea alcoolismului în țară și otrăvesc safele, căci

rachiurile acestea fabricate clandestin, sunt pline de impurități și de toxine.

Pentru a ne da seama de imensitatea acestui pericol, va fi de ajuns să arătăm, că s'au descoperit fabricanți clandestini

de alcool în regiuni ale țării, cari nu cunoșteau până acum fabricațiunea domestică a alcoolului și că s'au înregistrat cazuri de decese de copii, intoxicați cu alcool chiar de către propriii lor părinți.

Fraudele acestea nu se exercită numai în sensul că se produce la cazanele autorizate mai mult alcool decât se declară fiscalului, ci mai cu seamă în sensul, că la aceste cazane nu se lucrează numai alcool din fructe ci și un foarte rudimentar și periculos alcool din alte materiale prohibite și dăunătoare sănătății publice, ca zahăr, sfeclă, făină de porumb, etc.

Efecte acestor fraude nu se repercutează numai asupra sănătății puterii noastre rurale ci și asupra moralului ei,

care forțamente vede în producția clandestină a spirtului o îndeletnicire mai plăcută și mai rentabilă decât ocupația ei normală, de care munca ogorului, are în special acum nevoie.

Pentru a ne putea da seama de imensitatea fraudei ce se practică în cazanele autorizate, fraudă ce se oglindește de altfel și în deficitul din ce în ce mai mare al tezaurului public, trebuie să arătăm, că în anul 1925 au fost oficial înregistrate 40.205 cazane. Numărul lor a sporit de atunci în mod simțitor tocmai din pricina rentabilității producției de alcool, oferită de taxele exagerate, azi în vigoare. Privind însă ca bună cifră de 40.205, ajungem la rezultatul că aceste cazane au o capacitate de 5.254.825 litri. Această capacitate permite la o singură umplutură, fierberea a cca. 400 vagoane de borhot, ceiece corespunde unei producțiuni de 100 vagoane de rachiu între 25 și 30 grade. Cum 5—6 umpluturi pe zi sunt media de producție în gospodărie, rezultă că producția de spirt în cazanele autorizate, poate ajunge la 500 până la 600 vagoane pe zi.

Trecem deocamdată sub tăcere ravagiile teribile pe cari le poate provoca această cantitate enormă de alcool rudimentar și nu vom privi cifrele de mai sus decât sub raportul fraudei. În adevăr, dat fiind numărul enorm de cazane autorizate, ca și greutatea aproape imposibile de control, ușor ne putem da seama, ca dacă fraudă s'ar practica pe o scară cât mai

redusă, totuși ce imensă cantitate de rachiri se pot susține de la taxare și cu cât e păgubită fiscul de pe urma acestei practici, care din nenorocire numai pe o scară redusă ne se exercită.

Situația industriei spiritului

Dar pentru a ne da și mai bine seama de enorma răspândire a acestui alcool rudimentar și periculos sănătății publice, va fi de ajuns să arătăm situația ce s'a creiat industriei spiritului din cereale, sub regimul celor două legi azi în vigoare.

În perioada premergătoare urcării taxelor, adică media anilor 1924—1925, fabricile de spirt au produs o cantitate de 5.043'04 vagoane de spirt absolut pentru băutura și pe care l'au pus efectiv în consumație,

Imediat după punerea în vigoare a nouilor taxe, consumul spiritului cade

în mod brusc. În adevăr, în primul an al existenței sale, Sindicatul Spiritului a pus în consumație în perioada 25 Septembrie 1927 — 25 Septembrie 1928, o cantitate de abia 563'35 vagoane spirt absolut.

Orice judecată obiectivă, va recunoaște, că o asemenea descreștere vertiginosă a cifrelor, constatată oficial de statisticele fiscului, nu poate corespunde unei reduceri reale a consumului de alcoolice. Această micșorare de 89% a consumului de spirt, care echivalează cu dispariția lui, nu poate fi naturală. O deprindere atât de adânc înrădăcinată, ca cea a bău-urilor spirtoase, nu dispare în mod atât de subit. Chiar în țările de cea mai înaintată civilizație, combaterea alcoolismului a însemnat o luptă din cele mai grele și din cele mai lungi și s'au dus, pretutindeni în etape.

Dacă dar într'un singur an, consumul de spirt a putut cădea de la 5000 la 500 de vagoane, fenomenul acesta fără precedent nu se poate explica, decât prin taxele prea exagerate la care a fost impus și prin încurajarea ce s'a dat rachurilor din fructe, prin impunerea lor aproape inexistentă ca și prin încurajarea indirectă a fraudei, care găsește o rentabilitate fără pereche în frustrarea taxelor pe spirtul din bucate.

Relele, cari rezultă din această legiferare antieconomică și antisocială sunt imense:

industria spiritului, producătoare a unei bău-urii controlate de Stat și preparată în conformitate cu cerințele științei, a fost complectamente distrusă;

alcoolismul cel mai deșantat și totodată cel mai periculos, a invadat întreaga țară și bântue mai cu seamă satele; fraudele au luat o extindere pe care trecutul nostru nu l'a cunoscut, iar la cel mai mare consum de alcool, Statul are cel mai mici încasări, căci spirtul impus nu se vinde și se consumă, nu numai rachurile, cari nu plătesc taxe sau cele clandestine, cari se sustrag cu totul oricărei impunerii.

Alcoolul din fructe

Legea din 1926, impunând spirtul din cereale la 105 lei litrul absolut, a taxat rachurile din fructe cu 10 lei litrul absolut. Cu chipul acesta, nu numai că legea a încurajat industria spiritului din fructe, dar am putea zice fără posibilitate de contradicție, că a creiat-o în întregime. În adevăr, de unde până la 1926, adică până la actualul sistem de taxare disproporționată, nu se cunoaștea la noi decât fabricațiunea țuicei pe o scară comercială și cel mult a țescovinelor, într'o măsură relativ redusă,

dela impunerea dezechilibrată a celor două feluri de alcool, a născut și s'a dezvoltat pe o scară industrială, fabricațiunea spiritului de vin.

Înainte de 1926, vinul se consuma ca atare, iar sădirile de vii se selecționau în vederea obținerii unei cantități cât mai bune de vin, Azi când

vinul a ajuns o materie primă pentru fabricațiunea spiritului,

se plantează întinderi enorme cu viță teras, sustrăgându-se agriculturii întinderi prețioase, iar vinurile produse sunt de cea mai proastă calitate, căci selecțiunea nu mai există, vinurile mergând toate la alambic. Așa încât taxa de protecție acordată de legiuitorii podgoriilor, în loc să contribuie la îmbunătățirea viticulturii, lucrează la decăderea ei repede și sigur.

Deaceia, toate încercările făcute dela 1926 încoace pentru a îndruma fructele la industrializare și cu toate că la Ministerul de Domenii funcționează în acest scop o comisiune specială și s'a creiat un fond de peste 100 milioane, nu s'a reușit până în prezent să se abată fructele dela drumul alambicului.

Dar privilegiul cel mai exorbitant și cel mai puțin justificat, acordat de legiuitorii alcoolului din fructe, este că producția lui n'a fost limitată prin lege, pe când

producția spiritului din bucate, a fost contigentată.

Cu taxe atât de nedrept așezate, înțelege oricine, ce imensă dezvoltare a putut lua în țară fabricațiunea acestui fel de alcool. Pentru a ne face o idee cât de vagă despre felul în care au fost încadrate rachurile din fructe, va fi de ajuns să arătăm că de unde până la 1926, prețul vinului teras era de 2.50—3.50 lei de grad decalitr, după intrarea în vigoare a nouilor taxe, prețurile lui s'au urcat la 5—7 lei. Tot așa și cu țuica, al cărei preț a trecut dela 4—5 lei la 10—13 lei, deși nici-o schimbare n'a intervenit în regimul ei fiscal. Acest fel de a legifera nu-și găsește precedent în nici o țară din lume. În Franța, de pildă, legiuirea spirtoaselor urmărește în primul loc vinificarea strugurilor și nu alcoolizarea lor. Scopul acesta este atins prin procedee absolut opuse celor adoptate la noi, adică printr'o taxă fiscală de bază egală atât pentru spirtul

din vin, cât și pentru cel industrial. Numai cele două legi ale noastre, cea din 1926 și 1927, au ca țintă supremă alcoolizarea strugurilor și a fructelor în general, sustrăgând astfel populației alimente sănătoase pentru a inunda în schimb cu alcooluri vătămătoare.

Pe când, dimpotrivă, fabricile de spirt industrial prelucrează de preferință cereale alterate și porumb stricat, apărând astfel populația rurală de un aliment pernicios, purtător de pelagră, flagel care a bântuit mai cu seamă acele regiuni ale țării, unde fabricile de spirt sunt rare și unde porumbul stricat nefiind întrebuințat de ele, e dat în consumația țărânelui.

Dar afară de aceasta,

fabricile de spirt din bucate constituiesc un factor economic a cărui importanță merită să fie menționată.

Ele sunt agentul auxiliar cel mai folositor pentru micile exploatare agricole ca și creșterii vitelor. În primul loc,

fabricile de spirt atât cele agricole, cât și cele industriale, îngrășă vite pe o scară întinsă,

asigurând prin borhotul rezultat la fabricațiune, hrana vitelor în timpul iernii.

Apoi, din această îngrășare continuă și sistematică a vitelor, rezultă un îngrășământ de bună calitate a pământului, îngrășământ, de care agricultura are nevoie atât de simțită. Astăzi, industria spiritului, datorită obergerii cu un impozit destructiv, nu mai poate îndeplini această funcțiune de

Deficitul bugetar

Această rea și dezechilibrată așezare a taxelor, a adus tezaurul public, în mod fatal și văzut la dezastrul fiscal de azi; la deficitul enorm, pe care îl înregistrează bugetul în curs, la intrările veniturilor din băuturile spirtoase. Nu vom insista prea mult asupra acestui deficit, ci ne vom mărgini numai a sublinia zădărnicia sacrificiilor făcute de Stat, prin amputarea veniturilor sale voit consimțită. În adevăr,

tezaurul public trage principalele sale impozite indirecte din impunerea acelor articole, cum e de pildă tutunul sau alcoolul,

cari constituiesc un pericol pentru sănătatea publică. Senzul acestor impunerii, nu este că Statul exploatează și se îmbogățește din viciile contribuabililor săi, căci în cazul acesta el ar trebui să încurajeze beția, fumatul sau jocul de cărți; ci dimpotrivă lovind de impozite mari asemenea articole, le scumpește și le face puțin accesibile marelui public, restrângând astfel consumul lor. Deaceia Statul e dator să tindă, ba chiar e dator să lucreze în așa fel, ca asemenea impozite să-i producă pe cât posibil de puțin. — însă cu o singură condițiune: ca și consumul articolelor lo-

auxiliară a agriculturii și nu mai este în stare, nu să alimenteze tezaurul cu taxele de consumație, dar nici măcar nu-și pot plăti impozitele ordinare, ceiace produce fiscului încă o pagubă de cel puțin un miliard pe an.

Dar apăsarea nejustificată și nedreaptă a spiritului din bucate nu e nefastă numai acestui fel de alcool; ea amenință până și privilegiile exorbitante, acordate rachurilor din fructe. Taxa exagerată, care oberează alcoolul din cereale, încurajează în așa proporție fraudă, încât concurează până și rachurile din fructe, cari cu toată protecția vădită a legii, se văd amenințate în prosperitatea lor. Ba ceva mai mult, încurajarea imensă acordată alcoolului din fructe și paguba enormă înregistrată de fisc, ca și paguba ruinătoare încercată de industria spiritului, folosesc numai în restrângând măsură acelor cultivatori de vii și livezi, cari conformându-se legii, declară cinstit produsele lor, căci adevăratele câștiguri, marile beneficii, le realizează cei câțiva rafinori și proprietari de cazane, cari pe lângă borhot de struguri și de prune, mai umple din când în când căldările lor cu sfeclă, cu zahăr, sau cu simplu mălai și servesc consumatorilor în loc de rachiu de fructe, un fel de spirt industrial, prost rafinat și vătămător sănătății, pentru care plătesc Statului tot 1 leu de grad decalitr, — dacă mai cu seamă plătesc ceva.

Acestea sunt, pe scurt, rezultatele la cari a putut duce legiferarea antieconomică și antisocială din anii 1926 și 1927, care a avut în vedere nu interesele obștești, ci cele ale câtorva inși.

vite de ele să diminueze în proporția descreșterii încasărilor Statului. — Numai în asemenea caz sacrificiile făcute de Stat, prin amputarea veniturilor sale, își găsesc legitimarea lor materială și morală.

Dela punerea în vigoare a noului regim al spirtoaselor, încasările Statului au scăzut vertiginos. Corespunde această catastrofală scădere a încasărilor fiscului cu o reducere proporțională a consumului de alcool? Dacă da, atunci deficitul de azi al tezaurului public, constituie cea mai curată și cea mai strălucită izbândă a moralei însăși asupra viciului, izbândă pentru care am merita să fim invidiați de întregul glob, în frunte cu Statele-Unite. Din nenorocire, realitatea e cu totul alta. Sub actualul regim legal, consumul spirtoaselor nu numai că n'a descreșcut, dar s'a întins ca niciodată în trecut la noi. Deci

la cel mai mare consum de alcool, corespund cele mai mici încasări pentru Stat.

Cauzele cari au dat naștere acestei situațiuni, cu adevărat monstruoasă, trebuiesc căutate în dispozițiunile celor două legi și credem, că ele au reieșit în deajuns din expunerea de față. Într'un cuvânt.

Statul și-a permis luxul să

dea în cons mație alcoolul din fructe aproape neimpus;

a prohibiți prin impozit distructiv spirtul din cereale, care ne mai fiind consumat, nu plătește nici el impozit; iar fraudă a procedat cu alcoolul din cereale, așa cum Statul a procedat cu rachiul din fructe, — l'a pus și ea în consumație fără taxe. Așa încât azi toată lumea bea și nimeni nu plătește impozit la Stat.

De aci deficitul unic cu cea mai deșantată consumație de alcool.

Mijloacele de îndreptare

Situația actuală, periculoasă pentru finanțele publice, dăunătoare sănătății publice și ruinătoare pentru industria spirtului, nu poate dăinui. Mijloace urgente de îndreptare trebuiesc luate până ce nu e totul distrus și compromis.

Prima și cea mai esențială măsură este armonizarea și proporționalizarea taxelor de consumație asupra diferitelor alcooluri, în sensul ca la fixarea lor să se țină seama de costul real al producției diferitelor spirtoase considerând taxa ca un instrument de nivelare între costul de producție al diferitelor spirtoase. Armonizarea acestor taxe nu poate fi realizată decât printr'o reducere a taxelor pe spirtul din cereale, așa cum intenționa s'o facă trecutul guvern și urcarea impozitului asupra rachiurilor din fructe, după norme pe cari ne permitem a le indica în anexele, cari însoțesc prezentul memoriu.

Incheind aceste considerațiuni, ținem să adăugăm, că nu numai la noi, dar și în cele mai înaintate țări există o viticultură intensă și bine dezvoltată și că există acolo în același timp și o industrie importantă de spirt,

fără însă ca într'o altă țară din lume antagonismul între podgorenii și fabricanții de spirt să aibe acel caracter învenșunat și brutal ca la noi.

Desigur, că atât vinul cât și spirtul își dispută reciproc piața comercială a băuturilor spirtoase, dar este o adevărată erezie economică, a se crede, că întreaga salvare și tot viitorul a unei ramuri de producție atât de importantă cum este viticultura, constă numai în distrugerea fabricilor de spirt. De aceea constatăm chiar la prima cercetare, că și în alte State viticultura a ajuns la o stare economică de prosperitate și înflorire continuă, nu prin soluții negative, singurele pe cari din nefericire le urmărește viticultura noastră, ci în Franța, Italia, Spania, Germania. țări viticole prin excelență, viticultura a urmărit prin selecționarea și perfecționarea calităților, în primul rând și prin organizarea sistematică a unui export de vinuri, să-și creieze debușouri rentabile și întinse pentru produsele ei.

Nici un podgorean din acele țări nu poate crede, că omorând un fabricant de spirt, să-și mărească avuția personală,

fiindcă își dă perfect seamă că

această metodă medievală, nu poate cu nimic contribui la îndreptarea viticulturii.

Nu este rolul Sindicatului de spirt să enunțe directive pentru podgoreni, dar, încercuși de adversari pe toate fronturile, cari instigați de o demagogie desfrânată, nu reclamă decât moartea industriei spirtului, ne permitem a revendica și pentru fabricile de spirt dreptul la viață.

Statul român nu poate aproba, ca pe ruinele unei categorii economice — a fabricanților de spirt — să se întemeieze prosperitatea viticulturilor.

cu atât mai mult, cu cât toată ruina fabricilor de spirt, care în urma legiferării din 1926 și 1927 este fapt îndeplinit, constatat și de către Ministerul de Finanțe, totuși avântul viticulturii pe baza dispariției fabricilor de spirt, nu s'a realizat, nu se va realiza niciodată.

Neapărat, vor mai fi de luat și alte măsuri pentru a impie-

dica fraudă și a înlătura acele dispozițiuni din lege, pe cari practica le-a dovedit vexatorii și care apasă industria spirtului fără vre-un folos pentru Stat sau pentru interesul public. Unele din aceste măsuri se pot lua chiar depe acum pe cale de dispozițiuni administrative; altele trebuiesc însă legiferate, pentru ca printr'o chibzuită modificare a legii și printr'o bună aplicare a ei,

să se readucă echilibrul și armonia de odinioară în politica alcoolului de la noi.

Ne-am permis a enumăra și motiva modificările de realizarea cărora depinde bunul mers al industriei spirtului, salvagardarea sănătății publice, atât de greu amenințată azi, ca și promovarea intereselor fiscalului, care crezând că sacrifică o parte din drepturile sale pentru a stăvili consumul de alcool, a contribuit la întinderea beției în țară.

GABONA ÉS TERMÉNY

Kilenc millió tonna buzafölösleggel rendelkezik a világpiac

Romániában teljesen megszűnt az exportlehetőség Az irányarak

A romániai gabonakereskedelemben és az egész gazdaságban éppen a pillanatban óriási izgalom uralkodik. Az összes európai tőzsdéken napok óta tart a krach és egyelőre nem lehet kiszámítani a következmények súlyosságát. Kiderült, hogy

nemcsak Romániában, hanem mindenütt óriási buza-készletek vannak és a termelő országok olyan feleslegekkel rendelkeznek, amelyeket képtelenek értékesíteni.

Az Egyesült-Államok, Kanada és Argentína buzafeleslege 26 millió tonnára rug, tehát 26 millió tonna buza kell exportálnia, mely mennyiség éppen elég lenne az egész világszükséglet fedezésére. Valamennyi exportáló állam buzafölöslege együttesen 32 millió tonnát tesz ki, ezzel szemben az importáló országok együttvéve sem tudnak 23 millióval többet felvenni. Így tehát

9 millió tonna olyan buzáról van szó, amit felvenni egyetlen gabonapiac sem tud.

Néhány héten belül a világpiacra valóságos tragédiát fog előidézni Ausztráliának és Argentínának a megjelenése, Megfelelő elevátorok és raktárházak hiányában ugyanis előbbi három millió, utóbbi hat és félmillió tonna buzát lesz kénytelen behajózni.

Amerika már most ugyszólván lehengerli az európai országok mezőgazdaságát. Amerikában ugyanis a mezőgazdaság valósággal gyáriparrá van átalakítva. A farmerek olcsó 3-4 százalékos hitelekkel dolgoznak, a legmodernebb gépek állnak a rendelkezésükre és csak a legkiválóbb vetőmagot használják.

Elsőrangúak az eladási szervezetek is. Az összes európai metropolokban ezeket a szervezeteket elsőrangú szakemberek képviselik, akik mindenüvé a legjobban vannak bevezetve. Ezzel szemben az egyes európai államok teljesen szervezetlenül kénytelenek túrni az amerikai konkurenciát.

A legszomorubb a helyzet Magyarországon. Itt ugyanis már az elmúlt időkben az államtól támogatott szövetkezetek igyekeztek a gabonakereskedelmet teljesen kézhez kaparítani. Csakis így történhetett, hogy a gazdákhöz rögtön a termés után kiment a jelszó: nem eladni! Rádió, körleveleken, újságokban hirdették az illetékesek, hogy az árak ma még tulajdonoson állanak és azoknak minden körülmények között emelkedni kell. A gazdák hallgattak az intő szóra, beraktározták, buzaikat erre kölcsönt vettek fel, mindennek a tetejébe még fizették is a magas kamatot. Ezalatt pedig egyre esett a buza ára. Akadtak a gazdák között olyanok is, akiket a félhivatalosan kiadott hírek arra ösztönöztek, hogy maguk is felcsapjanak spekulánsoknak, eladták a kész áruikat, bizva abban, hogy a buza emelkedni fog határidős buzát vásároltak. Ennek az ára is több mint husz százalékkal esett. Ma Budapest raktárházaiban a buza óriási mennyiségben fekszik eladatlannul és

10 millió métermázsa buzafeleslege van.

Ez a helyzet ma Magyarországon, amely állam alig adott el valamit a külföldnek, ahol az állam illetékes faktoraik engedték, hogy a spekuláció és a hónapok óta tartó állandó lánghaság anyagi erejében teljesen kimerítse a magyar gabona-

kereskedelmet és mezőgazdaságot, melynek összekötött kezekkel kellett nézni, hogy Jugoszlávia és Németország ezen spekulációs idő alatt hódítják meg a magyar piacot. Jugoszlávia hatalmas összegeket keresett Magyarországon. Elsősorban azért, mert a határidős piacon minden áránál adó volt, másodsor pedig, mert a kész áruját sikerült eladni drága pénzen.

Ami Romániát illeti, itt a katasztrófális áresések alig érzétfetik hatásukat annak ellenére, hogy körülbelül tízezer lejjel vagyunk az exportálás fölött, mégis

a belföldi piac eddig felvett minden odakerülő télett.

Az idei termés közepes volt. Ma már azonban nálunk exportról akkor sem lehetne szó, hogy ha hirtelen elengednék az exporttaksákat és az illetékeket, mert a helyzet az, hogy

az országba most magyar és német buza jön-s ez az imporbuza a maga 8 ezer lejes taksájával és behozatali vámjával az amugy is lanyha alaphangulat mellett még jobban nyomja a belföldi árakat.

Romániában is az a baj, hogy az állam részéről való közömbösség lehetetlenné tette a magasabb buzaáron való exportértékesítést. Amikor módunkban lett volna exportálni, akkor itt voltak a kiviteli és büntetőtaksák, amit ma hiába szüntetének meg, mert visszavonhatatlanul elkéstünk. Romániának is jó lett volna Németország példáján indulni, mely mint annakidején megirtuk, kiviteli prémiumokat adott az exportöröknek és ma olcsón vásárolja vissza az akkor drága áron eladott buzát. Ezért volna szükséges a gazdasági minisztériumok élére mindenütt szakembereket és nem politikusokat állítani.

A buza ára az elmúlt napokban körülbelül

2000 lejjel esett,

métermázsanként az ára 690-700 lej, határidőre alig van vevő.

Egyedül tengeriben van komoly üzlet, az ár tartós. A római gazdasági intézet statisztikája szerint Románia az idén 250 ezer vagon tengerit termelt a tavalyi 350 ezer vagonnal szemben. Tudvalevőleg Románia tengeri szükséglete ugyan csak 350 ezer vagon, a fogyasztás kiegészítésére tehát az idén 100 ezer vagon, azaz 10 millió métermázsa kell kalkulálni, amely hiányról az államnak feltétlenül gondoskodni kell.

Hány kölcsönpénztár és hitelszövetkezet van Cseh. szlovákiában

1927. végén Csehszlovákiában 4546 hitelszövetkezet működött, amelyek közül 1593 német volt. A gazdasági szövetkezetek közül mezőgazdasági volt 3040, ipari 1113, fogyasztási 791, építő és lakásszövetkezet 1216 és más közhasznú szövetkezet 47. 1927. végén Csehszlovákiában összesen 10.745 szövetkezet működött.

Problema gazului metan din Ardeal

O broșură edificatoare a Societății Consumatorilor de gaz metan din Ardeal asupra problemei gazului din regiunile centrale ale Ardealului.

Broșura de mult anunțată a Sindicatului consumatorilor de gaz metan, dată spre tipărire în luna Ianuarie 1928, a apărut acum sub titlul „Problema gazului metan”.

Aceasta a fost scoasă în 1200 exemplare și înaintată tuturor ministerelor, parlamentarilor, precum și tuturor celorlalte foruri competente.

Adevărat că broșura e cam vastă pentru o lucrare de propagandă, dar la înfocmirea ei s'a avut în vedere principiul: „cine aduce multe, aduce fiecărui în parte câte ceva”.

Înainte de o scurtă descriere a proprietăților gazului metan, se descrie geologia, istoricul general și apoi istoricul în special din Transilvania. Broșura

redă evoluția consumului de gaz indeosebi din punct de vedere industrial.

Din aceste capitole reese clar cum stagnează brusc orice dezvoltare industrială în Turda, Mediaș și Diciosânmărtin, din cauza urcării prețului gazului metan.

În prima parte a broșurei intitulată „Partea generală” un capitol înfreg tratează despre importanța gazului.

Partea II-a a broșurei dezvoltă pe larg bazându-se pe date statistice, situația gazului metan din America, făcând o compație cu cea din Ardeal. Acest capitol

se recomandă indeosebi domnilor din Direcțiunea Generală a Minelor, precum și celor din Ministerul de Industrie și Comerț

ca o valoroasă lucrare științifică.

În partea III-a se tratează chestiuni pur tehnice, cari pentru specialiști sunt de un interes deosebit.

Partea IV, V și VI a broșurei se ocupă mai cu seamă cu gazul metan din punct de vedere economic, ca: a) întrebuintarea gazului în orașe b)

gazul din punct de vedere al apărării naționale

și c)

industria de război, politica economică și gazul metan.

În articolul „Gazul metan din punct de vedere al apărării naționale” se insistă din nou asupra modului cum a fost împiedecată dezvoltarea societății „Seta” prin lipsa de sprijin a societăților producătoare de gaz metan U. E. G. și Sonametan. — Sprijinirea societății „Seta” s'ar fi impus în primul rând din punct de vedere al apărării naționale.

Capitolul VII, relatează clar regimul și relațiunile de drept în chestiunea gazului metan și

dezbate din capul locului aceste relațiuni dintre societățile producătoare de gaz metan și consumator, a căror stare actuală însușor-

tabilă reclamă o soluționare satisfăcătoare.

Capitolul VIII, intitulat „Rationalizarea gazului” țintește asupra afacerii nereușite încheiată de Stat prin comercializarea Sonametanului și se critică bilanțurile dubioase ale societăților Sonametan și U. E. G.; și de aici se calculează prețul de cost al gazului metan. Acest

preț de cost este — în afară de dobânzi și amortizări — pentru societatea Sonametan 16 bani pro m³, iar pentru U. E. G. 29 bani pro m³.

Diferența dintre prețul de cost provine din faptul că în bilanțul soc. U.E.G. la art. „Cheltuieli generale” nu reese suma ce s'a plătit pentru conduct spre Târgu Mureș și alte investiții.

E neobișnuit ca investițiile propriu zise să se treacă la cheltuieli generale. Din acest preț de cost

de 16 și 29 bani pro m³ și prețul de vânzare actual de 0.92—1.12 Lei reese în mod evident beneficiul enorm al societăților producătoare de gaz metan,

atât de dăunător economiei naționale.

Propunerea făcută la sfârșitul broșurii ca guvernul să trimită

Fabrica de ghetete cehoslovacă Bata își extinde din nou activitatea pe piețele din România

Guvernul german prin ridicarea taxelor vamale de import a apărut produsele germane de concurența cehoslovacă — și guvernul român trebuie să ia cuvenitele măsuri contra dumpingului cehoslovac

În lunile nin urmă exportul produselor fabricelor de ghetete cehoslovace în Germania, a suferit un regres apreciabil. În primăvara anului trecut

s'a exportat lunar în Germania 500.000 perechi de ghetete, pe câtă vreme prin Noiembrie deja exportul a scăzut la 100.000 de perechi,

În prezent, exportul pantofilor a scăzut cu 22 la sută, iar a ghetelor, cu 44 la sută față de anul trecut. În primăvara anului 1928 lunar se ex-

specialiști în America pentru a studia la fața locului chestiunea gazului metan din punct de vedere tehnic și comercial, ar fi o excelentă

măsură pentru a sta în relații cu specialiștii noștri, atât în relațiile tehnice cât și comerciale în chestiunea gazului metan

și peștru a se afla remediul ce se impune pentru ameliorarea situației dela noi.

Intrucât industriile transilvănene bazate pe gazul metan au fost atacate prin presa din Vechiul Regat — deși și acolo sunt izvoare de gaz metan — din cauză că combustibilul e în pericol, industria V. Regat, partea IX-a a broșurei se ocupă detaliat cu această problemă, respingând învinovățirile aduse de presa din V. Regat. Încheerea

s'a adresează în primul rând Guvernului, rezumând importanța gazului metan în dezvoltarea economiei naționale.

Sindicatul consumatorilor de gaz metan prin editarea acestei broșuri face una dintre cele mai importante opere în interesul țării, dat fiind că propriu zis pentru prima oară se tratează această problemă din toate punctele de vedere, și dorim ca ecoul acestei broșuri, care umple un gol simțit de toate cercurile interesate, să îi recompenseze munca depusă.

După proiectele de până acum întreprinderea ar lua ființă printr'un capital social de 6 milioane lei, la care ar participa, în largă măsură și filiala din Cluj a Băncii Marmorosch, Blank & Co.

Industria de ghetete din România urmărește cu viu interes tendința de extindere și de cucerire ale fabricii Bata, mai cu seamă că s'ar repeta, ceiace s'a petrecut abia acum câteva luni, adică

s'ar reinvia lup'a acerbă de concurență dintre marea fabrică cehoslovacă și fabricile de ghetete românești.

Probabil, că toate fabricile autochtone vor avea o atitudine solidară și energică, în cazul, că centrala de vânzare a firmei Bata va lua ființă. Ceace a dat un imbold de expansiune fabricii Bata, a fost probabil scăderea importantă a exportului în Germania și deci nevoia de a căuta noi debușuri între cari ar urma să fie și piețele din România

E caracteristică că de pe urma expansiunii fabricii Bata, Germania care la rândul ei dispune și ea de mare industrie de ghetete, îi resimte concurența. Și în lupta aceasta contra dumpingului cehoslovac, reprezentanții fabricanților de ghetete din Germania au văzut de prima necesitate ca să ceară urgent intervenția de apărare a guvernului german, cerând mărirea taxelor de import pentru produsele de ghetete cehoslovace, care lucrând cu un material brut mai ieftin, cu regie de producție mai ieftină și cu diferite avantajii, este în măsură să-și desfășoare producțiile pe piață pe un preț mult mai accesibil vânzării, decât industria de ghetete germană.

Dacă industria germană s'a văzut nevoită să recurgă la astfel de mijloace față de dumpingul cehoslovac, cu atât mai imperios se cere acest lucru industriei de ghetete române. De aceea guvernul român trebuie să limiteze prin orice mijloace tendințele de anulare ale industriei cehoslovace, care prin pierderea pieții germane, probabil, tinde să-și creeze o nouă piață în România, periclitanând prosperitatea industriei naționale de ghetete din România.

Convocarea consiliului superior al cooperației

D-l ministru al muncii, cooperației și asigurărilor sociale a avut un schimb de vederi cu d. N. D. Chirculescu, președintele consiliului superior al cooperației, asupra chestiunilor curente, interesând mișcarea cooperativă.

Consiliul superior al cooperației a fost convocat pentru Luni 21 Ianuarie, ora 9 și jum. dimineața.

Redacția ziarului „Ardealul Economic” în VIENNA: Bela Benczel, Wien, IV. Schönburg Strasse No. 36, etajul I.

Fatma,

Arad, gyárt

mindennemű fehér és litografált bádogdobozokat rézkilincet és ajtócsmeket; különböző tömegcikkeket!!!

KÉRJEN ARJEGYZÉKET

A legjobb cipőkrém

a
GLADYS

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNAC

Fabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

„CARMEN”

FABRICA DE GHETE SOCIETATE ANONIMĂ
ORADEA

Ajânță noi luxus, trotteur és gyermekcipő gyártmányait

Adresa telegrafică „CARMENSHOE”

Prima Fabrică de Electricitate Română S. A.
Első Romániai Elektromosgyár Rt.
Cluj-Kolozsvár, III., Strada Călugărițelor No. 1.
(Apăca-utca, Erzsébet-fürdő.)

Saját gyártmányu szerelési és
magasfeszültségű anyagok. Mü-
szerek: Hartmann & Braun.
Szénkefék: Sächsische Dina-
mobürstenfabrik. Motorok:
Bayerische Motorenwerke

Adr. Telegr.: RELAIS. - Sürgöncim: RELAIS

Industria Textilă
Arădană Soc. A.

Telefon: 7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon: 7-58.

Aradi Textilgyár
Részvénytársaság

Ardealul Economic
Erdélyi Közgazdaság

hirdetési árai:

Cimlapon cm²-ként Lei 20'—
Szöveg között cm²-
ként — — Lei 15'—
Többi hirdetési ol-
dalon — — Lei 10'—
Egy garmond sor Lei 80'—

Cititi

„Lemnul”

„VICTORIA”

PRIMA FABRICĂ ARDELEANĂ DE PASMANTERIE ȘI ȘIRETURI
ELSŐ ERDELYI PASZOMÁNY ÉS ZSINOR/RUGYÁR
Târgu-Mureș—Marosvásárhely

Produce:

șireturi pentru
ghete, trese, șireturi de
lama goufrate, șuitășuri și dife-
rite articole de pasmanterie
de prima calitate

Gyárt:

mindennemű
cipőfűzőt, lámaszegőt,
sujtást, tresset borítást és külön-
böző speciális paszományárut
elsősorú kivitelben

:: ! Telegram: Pasmanteria Victoria ! ::

Kolozsvári Takarékpénzt.
és Hitelbank Részvénytárs.

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-tér) 7.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár,
Marosvásárhely és Nagyváradon. — ::

Saját tőkéi \$5 millió lej

Minden bankügy-
letet legelő-
nyösebben
végez.

Áruraktárai
a vasut
mellett

Engedélyezett
devizahely.

Betéteket
elfogad

Áttilált intézetek:
Torda-Aranyos Vármegyei
Takarékpénztár Rt. Tordán
Alsófehérvármegyei Gaz-
dasági Bank és Takarékp.
Rt. Nagyenyed, Udvarhely-
megyei Takarékpénztár Rt.
Székelyudvarhelyen és
Székelyvárodon, Szászvá-
renyvidéki Takarékp. és Hitel-
bank Rt. Bányaváradon és Nép-
váltó Hitelbank Rt. Szamosújváron.

„Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság”

Organ al Industriei, Comerțului și Finanței din Ardeal și Banat. —: Erdély és Bánát ipari, kereskedelmi és pénzügyi szaklapja

Redacția și Administrația: — Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Strada Minerva No. 7. :: Telefon: 4-44.

Director și răspunzător:
Igazgató és felelős szerk.: } **TRAIAN CHIRILĂ**

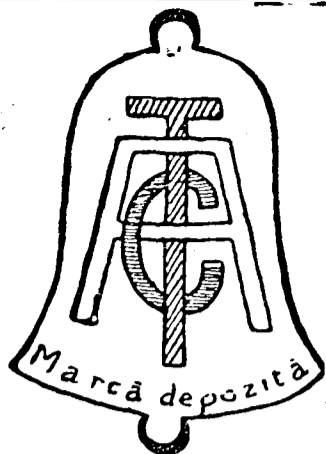
Abonamente — Előfizetési árak:

Iară pe un an . . . { Pentru particulari, comercianți și industriași 1000 lei
Pentru bănci și instituții financiare . . . 2000 lei
Bellöldön egész évre { Magánosoknak, kereskedők és gyárosoknak 1000 lei
Bankoknak és pénzügyintézeteknek . . . 2000 lei
Pentru străinătate } 1500 lei.
Külföldre . . . . .

Jumătate an { 600 lei
1200 lei
Félévre . . . { 600 lei
1200 lei

Anunțuri — Hirdetések:

Pagina l. a. cm². . . . . } 20 lei
Cimlapon l. oldalon cm²-ként . . . }
In text . . . . . } 15 lei
Szövegoldal . . . . . }
Un sir garmond . . . . . } 80 lei
Egy garmond sor . . . . . }

Cu această marcă este prevăzută
fiecare obiect de argint și lux fa-
bricat în fabrică

„TACĂMUL” din
CLUJ.

•••••

Finetă de 800!

Fabricațiile se pot procura în prăvăliile de
bijuterii mai bune. Numai pentru revânzătorii.
„Tacămul” fabrică de argintării Cluj.
Str. N. Iorga No. 11/A. — Telefon: 4-82.
Adresa telegrafică: „Tacămul”.

Olvassa a

Keleti Újság-ot

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA, COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și rezerve
Lei 70.000.000

Sediul Social: Satu-Mare

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI MIHAI.

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.

Soc. Anonimă Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare.

Meghívó!

Magán- vagy üzleti ügyekbeni utazások alkalmával

Budapestben

a legkellēmesebb otthont nyújtja a legelőnyő
sebb feltételek mellett a keleti pályaudvar ér-
kezési oldalával szemben lévő

Grand Hotel PARK Nagyszálloda

BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10. szám, mert

20% engedményt kap

mint ezen lap előfizetője olcsó szoba árainkból,

10% engedményt kap

olcsó éttermi árainkból. (Kitűnő házi konyha).

5 pengőt megtakarít

autótaxi költséget, mert gyalog átjöhēt
egy perc alatt a pályaudvarról.

Nálunk otthon érzi magát!

Elsőrendű kiszolgálás, szigoruan családi jelleg.

Saját érdeke,

ezen előnyök folytán, hogy okvetlenül nálunk száll-
jon meg. Előzetes szobamegrendelés ajánlatos!

Industria Sârmei S.A. Cluj

UZINELE: CÂMPIA TURZII

Adresa telegrafică: „FERRUM” Cluj.

Telefon: 440, 347.

Sârma lamina ă, fier de beton, cue de tot felul, sârma arsă,
sârma arămită, sârma ghimpată, sârma de oțel, incuietoare
de saci, arcuri de mobile, agrape, sârma zincată (galvanizată).

Hengerhuzal, betonvas, tuskéhuzal, acélhuzal, vashuzal, reze-
zett, vashuzal horganyzott, szög minden méretben, zsákkötőző
drótok, irodakapcsok, butorrugó, vashuzal, fényes, lágyított.

Walzdraht, Betoneisen, Drahtstifte jeder Art, Drahtgeglühl
blank, verkupfert, verzinkt, Stahldraht, Stacheldraht,
Möbelfedern, Werdernadeln, Sackverschlüsse.

Banca „TRANSSYLVANIA” Bank

Soc. Anonimă. Bank Rt. Aktiengesellschaft.

Centrala — Központ — Zentrale
CLUJ—KOLOZSVÁR.

Alapítottott: 1872-ben.

Alaptőke: 22 millió lei.

ucursale—Fiókiintézetek: Alba-Iulia—Gyulafehérvár, Ditrău—
Ditró, Gheorgheni—Gyergyószentmiklós, Mercuria-Ciuc—Csíkszereda,
Sănmartin-Ciuc—Csíkszentmárton, Târgul-Secuesc—Kézdivásárhely,
Turda—Torda, Uioara—Marosujvár. — **Expozituri—Kirend-**
deltségek: Câmpia-Turzii—Aranyosgyéres, Ozun—Uzon, Toplița-
Română—Maroshéviz.

Elfogad: BETÉTEKET.

Leszámítol: VÁLTÓKAT

Átutalásokat és meghitelezéseket az ország bár-
mely piacára gyorsan teljesít!

Vezérképvi-
seletét bírja a „Gazdák” Általános Biztosító
Részvénytárs.-nak

Telegram: TRANSSYLVANIABANK

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj—Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.

Fiókiintézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen

Saját tőkēi 36 millió lei

36

Minden bankügyletet legelőnyősebben vé-
gez. — Engedélyezett devizahely. — At-
utalás a bel- és külföld bármely piacára.